

*Jeden den ve městě
světél. Jedna noc hledání
ztraceného času.*

HODINY V PAŘÍŽI

ALEX GEORGE

Meziválečná Paříž je tavicím kotlem geniality překypujícím výtvarníky, spisovateli i hudebníky. Ve městě plném umělců ale žijí hlavně obyčejní lidé. Mezi nimi Camille, Souren, Guillaume a Jean-Paul – čtyři ztracené duše, které ve svém životě něco postrádají... a které v jediný den roku 1927 svedou dohromady jejich neobyčejné životní cesty.

„Stejně jako kniha Jsou světla, která nevidíme i Hodiny v Paříži zkoumají s filmovou působivostí brutalitu války a její dlouhodobé následky. Konec vám vezme dech.“

– Christina Baker Klineová,
autorka knihy *Vlak naděje*

ALEX GEORGE

HODINY V PAŘÍŽI

ALEX GEORGE

HODINY V PAŘÍŽI

Přeložila Dina Podzimková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

*Kniha vychází za finančního přispění
Ministerstva kultury ČR.*

THE PARIS HOURS © Alex George, 2020

Translation © Dina Podzimková, 2021

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-545-6 (ePub)

ISBN 978-80-7625-544-9 (pdf)

ISBN 978-80-7625-169-4 (print)

Hallamovi

OBSAH

Stehy	11
Hrubé probuzení	13
Rapsodie	16
Rituál a vzpomínka	19
Passacaille I	23
Splněný a nesplněný slib	30
Rituál	37
Žárlivost na mrtvého	40
Východní Anatolie, 1916: Matčiny šaty	44
Obchod	53
Američanka v Paříži	58
Auxillac, 1913: Venkovská dívka	65
Synové a bratři	72
Paříž, 1915: Cirkus Medrano	80
Řeč květin	93
Hledání začíná	96
Vaucluse, 1917: Laskavost cizích lidí	101
Thérèse	108
Paříž, 1918: Houslový klíč	113
Paříž, 1913: Život vzhůru nohama	123
Vaucluse, 1917: Zavazadlo pod postelí	133
Nejlepší za studena	139
Knihkupectví	145

Paříž, 1915: Tajnosti	151
Mimoděk vyslechnuté vzpomínky	163
Prchavá vidina	172
Lucemburská zahrada	177
Paříž, 1919: První zrada	180
Představení	185
Cena šesti set franků	189
Verdun, 1916: Passacaille II	194
Nečekaný vývoj	207
Východní Anatolie, 1915: Hector	212
Rada kněze	218
Přestavěné srdce	223
Paříž, 1922: Druhá zrada	226
Pokání, nebo vzpomínka?	234
Arielle	240
Naděje, znovu zažehnutá	244
Odvržená žena	248
Le Chat Blanc	253
Ráno	278
Poděkování	281
Poznámka autora	283
O autorovi	285

Protože příběh o tom, jak trpíme, jak se radujeme
a jak můžeme zvítězit, sice nikdy není nový,
ale vždycky musí být vyslechnut.
Žádný jiný příběh vyprávět nelze,
je to jediné světlo, které ve vši této temnotě máme.

JAMES BALDWIN, „*SONNY'S BLUES*“

STEHY

Armén pracuje při svitu jediné svíčky. Jeho nástroje leží na stole před ním: špulka bavlněné nití, čtvereček látky, krejčovské nůžky, jehla.

Plamínek poblikává a po zdech malinkého pokoje tančí a skáčou stíny. Souren Balakian přehne látku napůl, zkontroluje, zda jsou okraje přesně zarovnané, a pak vezme do ruky nůžky. Jeho prsty vnímají odpor, jak se ocelové čepele zakusují do materiálu. Vždycky si užívá ten chvilkový projev vzdoru předtím, než zlehoulinka zatlačí a nůžky prostříhnou zdvojenou látku. Zvolna vede nůžky podél známých obrysů, pracuje jen od oka. Dělal to už tolikrát, za tolika nocí, že už není třeba nic měřit. Tělo, paže, výstřih – ten musí být střižen široce, aby pojal nezvykle velkou hlavu.

Když je hotov, leží na stole před ním dva zcela stejné tvary. Nepoužité ústřížky látky smete na podlahu a chopí se jehly a nití. Po stříhání přichází opětné tvoření. Oba kusy materiálu drží dokonale zarovnané, jehlu protlačí oběma vrstvami látky a pevně utáhne nit. Pracuje s urputnou rozvážností, jako by sešíval zpět dohromady vlastní život. Přivírá oči a dává pozor, aby byly stehy stejně dlouhé. Když práci dokončí, přetrhne nit prudkým pohybem prstů a v pološeru oděv zvedne do výše. Krátké spokojené zabručení.

Noc co noc Souren sedí na této lavici a šije novou blůzu. Na konci dne bude loutka pryč, zbude z ní jen oblak šedého popela, jež rozvane vítr, a on potom usedne a udělá novou.

Položí hotový oděv na pracovní desku a postaví se. Přehlédne řady nevidoucích očí, které zírají bez mrknutí do místnosti. Na zdi jsou přibité řady háčků. Na každém visí dřevěná loutka. Jsou tu důstojní králové a krásné princezny. Odvážní muži s nebezpečnými očima a ztrhaná čarodějnice s bradavicemi na ohavné bradě. Jsou tu baculaté děti s očima příliš velkýma a nevinnýma na tuto různorodou bandu. Je tu vlk.

Tento chatrný dav je teď Sourenova rodina.

Sundá z háčku chlapce jménem Hector a odnese ho na stůl. Přetáhne mu přes hlavu nově ušitou blůzu. Otočí loutku k sobě a zkoumá svou práci. Hector je pohledný chlapík s nosem jako knoflík a zdravě růžovými tvářemi. Blůzka mu pěkně sedí. Loutka se lehce ukloní a zamává mu.

„Ach, Hectore,“ zašeptá Souren smutně. „Vždycky jsi tak rád, že mě vidíš, i když víš, co tě čeká.“ Vzhledne k hodinám na stěně. Je pár hodin po půlnoci. Nový den již začal.

Souren každý večer bojuje se spánkem, jak dlouho jen dokáže. Pracuje do noci, nanáší čerstvé vrstvy barvy na loutky a za svitu svíčky jim šije nové šaty. Zůstává u pracovního stolu, dokud mu víčka neztěžknou tak, že už neudrží oči otevřené. Bojovat s nevyhnutelným ale nejde donekonečna. Jeho milované loutky ho neochrání před démony, kteří ho pronásledují v nejtemnějších nočních stínech.

Sny si pro něj vždycky nakonec přijdou.

HRUBÉ PROBUZENÍ

RAT-A-TAT-TAT

Guillaume Blanc se posadí v posteli, srdce mu prudce buší o žebra, dech je rychlý, prudký, naléhavý. Zírá na dveře a čeká na další zlobné zabouchání.

Šeptem pronesená slova, která slyšel skrz dveře, na něj teď ječí: Tři dny.

Rat-a-tat-tat.

Ramena mu poklesnou. Nikdo na něj neklepe, ještě ne. Zvuk přichází odněkud z větší blízkosti. Guillaume se obrátí a mžourá ven oknem nad postelí. První ruměnc slunečního svitu v brzkém ránu se rozlévá po obloze. Z výšky tady nahoře v šestém podlaží se střechy města táhnou pod ním – třpytící se spousta břidlicových tašek a skla, tapiserie kopulí a věží. Tamhle je viník: žluna s bohatým peřím v modré a žluté sedí na parapetu. Očima jako trnky zírá na dřevo okenního rámu, jako by se snažila upamatovat, co má dělat dál.

Rat-a-tat-tat.

Je moc brzy, příliš brzy na cokoliv dobrého.

Adrenalinový šok ustupuje, až si Guillaume povšimne, že mu buší ve spáncích. Převalí se, všimne si sklenice kalné vody na podlaze u postele a žíznivě ji vypije. Špinavou dlaní si tře čelo. Oceán bolesti, ve kterém by se mohl

utopit. Uprostřed malého pokoje leží na boku prázdná láhev od vína. Ukradl ji zezadu z kuchyňské skřínky madame Cuillasseové, když se včera večer dopotácel domů. Byla pokrytá prachem a dávno zapomenutá, ani ne dost dobrá na jejího *coq au vin*, ale Guillaume byl v tu chvíli již příliš opilý, než aby si s tím dělal starosti.

Rat-a-tat-tat.

Guillaumovi připadá, jako by se žluna usadila na špičce jeho nosu a ostrý zobáček mu vrážela přímo mezi oči. Typické při jeho štěstí, pomyslí si. Ten pták nemá ve špinavých a úzkých uličkách Montmartru co pohledávat. Měl by svobodně létat se svými bratry a sestrami někde v Boulogneském lesíku, šťastně bušit do kmenů stromů, místo aby útočil na okenní rám Guillaumova ateliéru. A přesto je tady.

Rat-a-tat-tat.

Hlava žluny je zběsilá rozmazaná skvrna, pak znovu dokonale znehybní. Co se jí honí hlavou v těch chvílích hloubavého ticha? přemýšlí Guillaume. Ptá se sama sebe: Kdo vlastně jsem, když neklovu do stromu? Jsem snad, Bůh nedopuť, jen *pták*?

Tři dny.

Guillaume potichu zasténá. Za očima mu vybuchují blesky. Vráť se v myšlenkách zpět do předchozí noci. Toulal se po Montmartru, zoufale se snažil předstihnout své problémy, když tu spatřil, že v baru na konci ulice sedí o samotě Emile Brataille. Brataille je obchodník s uměním, který tráví většinu času u zinkového baru kavárny Closerie des Lilas klábosením se sběrateli a výtvarníky, domlouváním obchodů a sbíráním tučných odměn za každý prodaný obraz. Na Montmartru už žádnou práci nemá: všichni malíři, jejichž díla visí na zdech jeho galerie podobné paláci na Boulevard Raspail, již místo do Guillaumovy čtvrti zamířili na zelené bulváry Montparnassu, kde je víno lahodnější, ústřice vypaseněj-

ší a ženy krásnější. Guillaume otevřel dveře a vklouzl na židli vedle Brataille.

Alkohol mu líně dožívá v žilách. Kolik toho nakonec vypili?

Když v sobě měli tři nebo čtyři karafy, Emile Brataille se mu naříkavě svěřil: Přišel na Montmartre, aby vyznal lásku Thérèse, ale ona s ním nechtěla nic mít. A tak je tady a utápí svůj žal.

Thérèse je prostitutka, která pracuje na rohu Rue des Abbesses a Rue Ravignan, vedle kavárny Le Chat Blanc. Guillaume ji zná, i když ne po profesní stránce: mnohokrát ji maloval. Pěkně prolitý vínem zveličil tuto známost v oddané přátelství a navrhl Bratailleovi, že by se za něj mohl přimluvit. Na to začal obchodník s uměním ronit opilé slzy vděku. „Jak se ti kdy odvděčím?“ zeptal se. Guillaume se podrbal na bradě. „Asi neznáš žádné bohaté uměnilovné Američany,“ řekl.

Brataille se rozesmál.

A tak uzavřeli dohodu. Guillaume promluví s Thérèse a Brataille k němu za to pošle pár bohatých cizinců. A kdo ví, co by z toho mohlo být? Zázraky už se staly: Ten ožralý kozel Soutine přesvědčil jednoho amerického doktora, aby od něj koupil všechny zatracené obrazy, které kdy udělal. Guillaume pozvedl sklenku směrem k obchodníkovi s uměním, muži, který se mu nijak zvlášť nezamlouval, a s každým lokem vína mu cesta vpřed začínala připadat nádherněji jasná. Jeho opilá představitost se řtila po hlavě vstříc budoucnosti plné slávy a neslýchaného bohatství.

Nepamatuje si, jak klopytal domů.

Jeho euforie nepřežila noc.

Ta šeptem pronesená slova za dveřmi. *Tři dny.*

Dnes je třetí den.

RAPSODIE

Jean-Paul Maillard zavírá oči a sní o Americe.

Jehla se dotýká roztočeného vinylu s tichoučkým povzdechem statické elektřiny.

Poslouchá jako očarovaný.

Klarinet! První hluboký trylek plný příslibů – pak sólo stoupá k nebi, dosahuje závratné výše napříč rejstříky. Ve chvíli, kdy se mu do uší line ta extaticky vysoká nota, křišťálově čistá a krásná, je Jean-Paul již pryč.

Vyráží otevřeným oknem ven na Rue Barbette a sviští dlážděnými ulicemi Le Marais na úprku napříč městem na západ. Za chvíličku již letí přes temné vody Atlantiku.

Hudba ho pobízí dál.

Vznáší se vysoko nad siluetu města tvořenou mrakodrapy, patří mu, jen po ní sáhnout. V tlumeném a melodickém rytmu, který žene orchestr vpřed, slyší rachocení vlaku podzemky mířícího do Harlemu. V závratně rychlých arpeggiových výpadech klavíru vnímá nové světy. Kolem se míhají obrazy coby doprava ženoucí se ulicemi rovnými jako šíp. Dokonalé řady natřásajících se, vysoko vykopávajících sboristek s třeshňově rudými rty, které se lesknou v záři reflektorů. Olivrejovaný portýr vycházející na rušnou ulici s rukou nataženou ke žlutému taxíku. Elegantní starší dámy procházející dveřmi obchodního

domu Bergdorf. Stylově odění muži v dvoubarevných botách s klobouky staženými do čela diskutující v těsném hloučku na rohu ulice.

Když Jean-Paul Maillard sní o Americe, sní o New Yorku.

Ty úchvatné synkopy ale netrávají věčně. Hudba končí a kouzlo je prolomeno. Jean-Paul neochotně otevírá oči. Amerika se mu vzdálila, tak jako vždy, a zůstává jeho ošuntělý francouzský příbytek. Rozhlédne se kolem. Bývalo to tu tak světlé a uklizené, tak čisté. Teď každý povrch pokrývá patina prastarého prachu. Tapeta je na pozvolném ústupu ze zdí. Jeden roh stropu si pro sebe zabrala temně hnědá skvrna. Gramofon se stále točí. Mlčení jemně narušují tlumené rytmické nárazy jehly o točící se desku, pravidelné jako tichounký tlukot srdce. Nezvedne se, aby ho vypnul. Ten zvuk se mu líbí.

Jean-Paul se dívá do kalného ranního světla, které se šine přes okno jeho bytu. Jsou to již léta, co naposledy spal po celou noc. Ze spánku ho brzy ráno každého dne vytrhne jeho pochroumaná noha. Potom usedne do křesla, poslouchá George Gershwinu a přemýšlí o světlech Manhattanu.

První Američané, které poznal, byli vojáci. S úkolem podávat hlášení o cizincích, kteří přijeli do Francie, aby tu bojovali ve válce, navštívil vojenskou nemocnici, kde se zotavovali ranění. Měli pochroumaná těla, ale byli nepochopitelně optimističtí. Tito mladí muži pocházeli z míst, o nichž Jean-Paul nikdy neslyšel – Maine, Missouri, Montana –, a prožívali první velké dobrodružství v životě. Boj za svobodu na cizí půdě – co by mohlo být více vzrušující? Byli tak vysocí, pohlední, tak nezatížení pochybnostmi. Ani zranění nedokázala vrhnout stín na jejich víru v báječný osud, který leží před nimi. Jean-Paul byl uvězněn ve vzpomínkách na vraždění na bitevních polích na severu, Američané, příliš rozptýlení

tím, co přinese budoucnost, se však od toho všeho bez nejmenšího úsilí odpoutali.

Když Jean-Paul Maillard přemítá o Americe, přemýšlí o naději.

Naděje: Ti mladí vojáci si v hlavách zbudovali celé světy, zatímco se zotavovali na nemocničním lůžku. Snili o penězích, o autech a o lásce – hlavně ale o penězích. V jejich horečnaté představitosti se nezadržitelně odvíjel *le rêve américain*. Vymýšleli si budoucí osudy, složité nepravděpodobné stavby vzešlé z fantazírování. Oporou proti nevládné realitě jim byla síla jejich mladé vůle. Bylo jim fuk, jak moc je to všechno pochybné. Optimismus takto nesmírného měřítka byl jistý druh umění. A ti zranění kadeti nebyli žádné šťastné výjimky: zdá se, že celá země na něj má ohromný talent, který se vymyká rozumu. Životem znavený cynismus, který zachvátil obyvatele vyčerpané staříčké Francie, tam nemá místo; Amerika je příliš mladá, než aby věděla, jak se věci mají. Právě proto Jean-Paul to místo miluje. O nepatrných šancích ví své. Proti pravděpodobnosti, která se stále zmenšuje, hraje již od Božího hodů velikonočního v roce 1918.

S úšklebkem se vytáhne na nohy. Koleno mu zapraská v živé agonii. V brutální důvěrnosti této bolesti už snad mohl nalézt jakousi pokřivenou útěchu, přesto ho i teď každé ráno přiměje lapnout po dechu novým úletem. Šourá se ke koupelně.

Je čas začít nový den.